

Проект

вноситься народним депутатом України

Сергієм ВЛАСЕНКОМ (посв. № 170)

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо встановлення єдиних законодавчих критеріїв оцінювання доброчесності судді та кандидата на посаду судді»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Доповнити Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 31, ст. 545) новими статтями 6-1, 6-2, 6-3 такого змісту:

«Стаття 6-1. Доброчесність судді та кандидата на посаду судді

1. Доброчесність судді та кандидата на посаду судді є сукупністю морально-етичних, професійних, поведінкових та майнових характеристик особи, свідчать про її здатність здійснювати правосуддя незалежно, неупереджено, чесно, сумлінно та непідкупно, дотримуватися Конституції України, законів України та правил професійної етики, уникати конфлікту між приватним і публічним інтересом, забезпечувати достовірність відомостей про себе та членів своєї сім'ї, підтвердити законність походження майна та коштів й своєю професійною та особистою поведінкою не підривати авторитет правосуддя та довіру суспільства до судової влади.

2. Доброчесність судді та кандидата на посаду судді включає такі складові:

- незалежність;
- чесність;
- неупередженість;
- непідкупність;
- сумлінність;
- дотримання норм професійної етики;
- відповідність майнового стану, витрат та способу життя законним доходам і джерелам фінансування;

- достовірність декларацій та інших документів, подання яких передбачено законом;
- фінансова доброчесність;
- дотримання інших установлених законом вимог, пов'язаних із статусом судді або кандидата на посаду судді.

3. Незалежність як складова доброчесності судді полягає у самостійному здійсненні суддею повноважень щодо розгляду і вирішення справ та ухвалення судових рішень на підставі Конституції України, закону та встановлених у справі обставин, відсутності у судді особистої, майнової, родинної, професійної або іншої заінтересованості у результаті розгляду конкретної справи, а також у здійсненні повноважень в умовах, у яких відсутній незаконний вплив та/або залежність від інших осіб. Службове становище та повноваження суддя використовує виключно для здійснення повноважень, визначених Конституцією України та законом.

Незалежність як складова доброчесності судді або кандидата на посаду судді порушена, якщо особа допускає зовнішній вплив, втручання, тиск, залежність від інших осіб чи органів, конфлікт інтересів, використовує посадове становище у власних інтересах або в інтересах третіх осіб та/або підтримує взаємовідносини, які створюють обґрунтовані сумніви щодо її незалежності та безсторонності.

Факт спілкування або родинних зв'язків судді з політиками, посадовими особами, адвокатами, учасниками судових процесів або іншими особами, а також законна критика судових рішень чи здійснення іншими органами своїх повноважень не є самостійною підставою для висновку про невідповідність судді критерію незалежності.

4. Чесність як складова доброчесності судді та кандидата на посаду судді полягає у поданні достовірних та повних відомостей та документів, подання яких передбачено законом, та невчиненні умисних дій, спрямованих на приховування істотних обставин, що підлягають повідомленню відповідно до закону.

Невідповідністю критерію чесності є подання завідомо недостовірної або неповної інформації, приховування істотних обставин, подання підробленого документа або введення в оману органу, уповноваженого законом здійснювати оцінювання чи перевірку.

Технічна, арифметична або інша помилка, яка не має ознак умисного приховування інформації або введення в оману та не призвела до подання недостовірних відомостей щодо істотних обставин, сама по собі не є підставою для висновку про невідповідність критерію чесності.

5. Неупередженість як складова доброчесності судді, кандидата на посаду судді полягає у відсутності особистої, майнової, родинної, професійної чи іншої зацікавленості у результаті розгляду конкретної справи та у дотриманні встановлених законом правил щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Неупередженість порушена, якщо суддя або кандидат на посаду судді допускає поведінку, дії чи висловлювання, які можуть свідчити про прихильність або упереджене ставлення до учасників справи, вступає у позапроцесуальні взаємовідносини з учасниками судового процесу, допускає дискримінаційне ставлення, не вживає заходів для усунення обставин, що викликають сумнів у його неупередженості, або здійснює правосуддя за наявності особистої заінтересованості чи інших обставин, які можуть вплинути на об'єктивність рішення.

Факт знайомства судді з учасником справи, спільного навчання або роботи в минулому, професійного контакту, проживання в одному населеному пункті або іншого соціального чи професійного зв'язку не є самостійною підставою для висновку про невідповідність критерію неупередженості.

6. Непідкупність як складова доброчесності судді, кандидата на посаду судді полягає у дотриманні встановлених законом заборон та обмежень щодо одержання неправомірної вигоди, подарунків та інших переваг, а також у невикористанні статусу судді, службових повноважень, службової інформації або пов'язаних із посадою можливостей для одержання неправомірної вигоди чи іншої особистої або майнової переваги.

Непідкупність порушена, якщо суддя або кандидат використовує службове становище у приватних інтересах, одержує чи вимагає неправомірну вигоду та/або подарунки, допускає конфлікт приватного та публічного інтересу чи іншу поведінку, що створює обґрунтовані сумніви у його збагаченні у незаконний спосіб.

Законне одержання суддею доходу, майна, майнових прав, подарунків або інших благ не є підставою для висновку про невідповідність критерію непідкупності.

Користування суддею майном, що належить члену його сім'ї або іншій особі, не є самостійною підставою для висновку про невідповідність критерію непідкупності. Такий висновок може бути зроблено лише за умови встановлення факту належності майна судді, його придбання за кошти судді або використання такого майна для приховування неправомірної вигоди чи іншого майнового інтересу.

6. Сумлінність як складова доброчесності судді, кандидата на посаду судді полягає у належному та своєчасному виконанні професійних обов'язків, дотриманні вимог законодавства під час здійснення правосуддя та використанні наданих законом повноважень відповідно до їх призначення.

Одинична процесуальна помилка, яка не є наслідком умисного порушення закону або грубої недбалості та не свідчить про систематичне неналежне виконання професійних обов'язків, сама по собі не є підставою для висновку про невідповідність критерію сумлінності.

Скасування або зміна судового рішення судом вищої інстанції самі по собі не є підставою для висновку про невідповідність судді критерію сумлінності.

7. Дотримання норм професійної етики як складова доброчесності судді полягає у дотриманні вимог Конституції України, цього Закону, Кодексу суддівської етики та інших актів, що встановлюють правила професійної поведінки судді.

Висновок про невідповідність цій складовій не може ґрунтуватися виключно на припущеннях, неперевіреній інформації, чутках або незгоді з правовою позицією судді.

8. Відповідність майнового стану, витрат та способу життя законним доходам і джерелам фінансування як складова доброчесності полягає у відповідності майна, яким особа володіє або користується, здійснених нею витрат та отриманих благ її законним доходам та іншим законним джерелам фінансування.

Під час оцінювання встановлюються майно, яким особа володіє або користується, здійснені нею витрати, джерела їх фінансування, доходи та інші законні джерела коштів.

9. Достовірність декларацій та інших документів, подання яких передбачено законом, як складова доброчесності судді або кандидата на посаду судді полягає у повноті, точності та відповідності дійсності відомостей, які особа зобов'язана подати відповідно до закону.

При оцінюванні достовірності декларацій та інших документів враховуються декларації та документи, відомості державних реєстрів, офіційні документи, інформація Національного агентства з питань запобігання корупції та інших уповноважених законом органів, матеріали суддівського досьє або досьє кандидата на посаду судді, документи та пояснення особи, а також інші відомості та документи, отримані в установленому законом порядку.

Невідповідністю вимозі достовірності є факт зазначення завідомо недостовірних або неповних відомостей, умисного приховування об'єкта декларування, умисного неподання відомостей, подання яких передбачено законом, або умисного приховування іншої істотної інформації.

10. Порядок та методологія оцінювання доброчесності, показники відповідності її складовим, а також порядок збору, перевірки та оцінки інформації з метою встановлення доброчесності судді або кандидата на посаду судді затверджуються Вищою радою правосуддя з урахуванням критеріїв та вимог, визначених цим Законом.

Стаття 6-2. Фінансова доброчесність як складова оцінки доброчесності судді та кандидата на посаду судді

1. Фінансова доброчесність судді та кандидата на посаду судді полягає у законності походження майна, коштів, доходів та інших активів, що належать або належали особі, членам її сім'ї або щодо яких особа здійснює чи здійснювала фактичний контроль, а також законності джерел фінансування їх набуття та витрачання.

При оцінюванні фінансової доброчесності встановлюються джерела походження коштів та майна, законність отримання відповідних доходів та інших джерел фінансування, а також відповідність вартості майна і здійснених витрат законним доходам та іншим підтвердженим джерелам фінансування.

Для цілей оцінювання фінансової доброчесності враховуються обставини, що виникли протягом десяти років, які передують даті початку відповідного оцінювання.

Майно, кошти або доходи, набуті до початку зазначеного періоду, можуть враховуватися лише в частині, необхідній для встановлення джерела фінансування майна або витрат, що є предметом відповідного оцінювання.

2. Під час оцінювання фінансової доброчесності встановлюються:

- джерела походження коштів, за рахунок яких набувалося майно або майнові права;
- законність отримання доходів, позик, кредитів, фінансової допомоги, подарунків, спадщини, доходів від відчуження майна та інших джерел фінансування;
- відповідність вартості набутого майна та здійснених витрат законним доходам та іншим підтвердженим джерелам фінансування;
- наявність документів, що підтверджують джерела походження коштів та майна;

- відповідність відомостей про майно, доходи, витрати та фінансові зобов'язання відомостям, зазначеним у деклараціях та інших документах, поданих відповідно до закону;
- обставини набуття майна за договорами купівлі-продажу, дарування, позики, міни, спадкування та іншими правочинами;
- фактичне джерело коштів, використаних для набуття майна, незалежно від формального оформлення відповідного правочину;
- обставини користування майном, формально належним іншій особі, за наявності фактичних даних про участь судді або кандидата у його придбанні, фінансуванні, утриманні чи фактичному контролі;
- інші обставини, передбачені законом та необхідні для встановлення законності походження майна та коштів.

3. Суддя або кандидат на посаду судді має право надавати документи, пояснення та інші докази щодо походження майна, коштів та джерел фінансування, стосовно яких під час оцінювання встановлено обставини, що потребують перевірки.

Неможливість отримання документа з причин, що не залежать від судді або кандидата, не є підставою для висновку про невідповідність критерію фінансової доброчесності, якщо наявними іншими документами підтверджується відповідна обставина.

При оцінюванні законності походження майна та коштів застосовується законодавство, чинне на момент отримання відповідного доходу, набуття майна або отримання коштів.

Зміна законодавства після набуття майна або отримання коштів сама по собі не є підставою для висновку про незаконність їх походження.

4. Невідповідністю судді або кандидата на посаду судді критерію фінансової доброчесності є встановлений факт:

- незаконності джерела походження майна, коштів або іншого активу;
- невідповідності вартості набутого майна або здійснених витрат законним доходам та іншим підтвердженим джерелам фінансування, якщо джерело фінансування відповідної різниці не встановлено;
- приховування фактичного джерела походження майна або коштів;
- використання номінального власника для приховування фактичного володіння або контролю над майном;
- умисного подання недостовірної інформації про майно, доходи, витрати або джерела їх походження;
- умисного приховування майна, коштів, доходів або інших активів, які підлягали декларуванню;

– іншого порушення вимог законодавства щодо законності походження майна, коштів або джерел їх фінансування, якщо таке порушення має істотне значення для оцінювання фінансової доброчесності.

5. Неможливість документального підтвердження окремої обставини, що виникла до початку десятирічного періоду оцінювання, не є самостійною підставою для висновку про невідповідність критерію фінансової доброчесності.

Якщо майно або кошти були набуті до початку десятирічного періоду, однак протягом такого періоду вони були відчужені, істотно збільшені у вартості, використані для придбання іншого майна або стали джерелом фінансування витрат, під час оцінювання можуть враховуватися обставини їх набуття та походження лише в обсязі, необхідному для встановлення законності відповідного джерела фінансування.

Під час оцінювання фінансової доброчесності майно, доходи, витрати та фінансові зобов'язання членів сім'ї судді або кандидата можуть враховуватися лише за наявності встановленого фактичного зв'язку з майном, доходами, витратами або фінансовими зобов'язаннями судді чи кандидата.

Факт володіння майном членом сім'ї або іншою особою, отримання нею доходу чи здійснення нею витрат не є самостійною підставою для висновку про невідповідність судді або кандидата критерію фінансової доброчесності.

Стаття 6-3. Оцінювання доброчесності судді та кандидата на посаду судді

1. Оцінювання доброчесності судді та кандидата на посаду судді здійснюється на підставі відомостей, документів та інших даних, отриманих у встановленому законом порядку та таких, що мають значення для відповідної процедури оцінювання.

Не можуть бути використані як підстава для висновку про невідповідність критерію доброчесності відомості, достовірність яких не підтверджена та не може бути перевірена.

2. У разі надходження інформації, яка може свідчити про те, що суддя або кандидат на посаду судді мав чи має громадянство держави-агресора, суб'єкт оцінювання зобов'язаний здійснити перевірку такої інформації всіма можливими способами та зобов'язаний відібрати письмове пояснення у судді, кандидата на посаду судді. Отримана інформація передається до правоохоронних органів України з метою проведення відповідної перевірки.

3. Висновок про невідповідність судді або кандидата на посаду судді критерію доброчесності має містити встановлені фактичні обставини, посилення

на докази, на підставі яких такі обставини встановлено, та зазначення відповідної вимоги закону, якій особа не відповідає.

Сумнів щодо відповідності судді або кандидата критерію доброчесності без встановлення фактичних обставин та їх підтвердження належними і допустимими доказами не є підставою для висновку про невідповідність.

У разі наявності сумнівів щодо достовірності або достатності інформації суб'єкт, який відповідно до закону здійснює оцінювання, зобов'язаний надати судді або кандидату можливість ознайомитися з інформацією та матеріалами, які можуть бути розкриті відповідно до закону, і подати пояснення, документи та інші докази.

4. Суддя або кандидат на посаду судді має право знати фактичні обставини, які є предметом оцінювання, інформацію та докази, на яких ґрунтується відповідний висновок, у межах, установлених законом, а також подавати пояснення, документи, клопотання та інші докази.

5. Встановлення невідповідності судді або кандидата на посаду судді хоча б одній із складових доброчесності, визначених цією статтею, є підставою для висновку про невідповідність критерію доброчесності в цілому.

Під час оцінювання доброчесності не може бути підставою для висновку про невідповідність критерію доброчесності законна поведінка, законне набуття майна, скасування або зміна судового рішення судом вищої інстанції, окрема процесуальна помилка, правова позиція судді або інша обставина, яка не свідчить про порушення встановлених законом вимог щодо доброчесності.».

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Вищій раді правосуддя протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

1) затвердити порядок та методологію оцінювання доброчесності судді та кандидата на посаду судді, передбачені частиною десятою статті 6-1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

2) забезпечити приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

3. Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Державній судовій адміністрації України та іншим державним органам, які відповідно до закону беруть участь в оцінюванні доброчесності судді або кандидата на посаду судді, протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити приведення своїх нормативно-правових актів та внутрішніх документів у відповідність із цим Законом.

4. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

1) забезпечити приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

2) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

5. До приведення нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Голова
Верховної Ради України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Власенко Сергій Володимирович
Сертифікат: 04AF212836405D990400000062FE300091E5EA00
Дійсний до: 19.11.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
170д9/1-2026/201407 від 27.08.2026

2324244